

Neprovedení testu otcovství bylo v nejlepším zájmu tříletého dítěte. Dosavadní verdikt soudů ale není neměnný

28.2.2024 - Kamila Abbasi | Ústavní soud ČR

Rodiče dítěte (matka a její manžel) se seznámili v zahraničí a od roku 2017 spolu žijí jako manželé. Na podzim roku 2020 se matce (vedlejší účastníci) narodil jako prostřední dítě syn (nezletilý stěžovatel). V matrice je jako otec dítěte zaevidován matčin manžel (vedlejší účastník). Rodiče spolu mají další dvě děti a rodina společně žije v České republice. Matka v minulosti pracovala v zahraničí, kde se seznámila se stěžovatelem. Na přelomu roků 2016 a 2017 spolu měli partnerský vztah. Po rozchodu spolu občas komunikovali, později se dokonce setkali.

Stěžovatel se na soudy obrátil s tvrzením, že mu matka na jaře 2020 oznámila těhotenství s tím, že dítě pravděpodobně počal on, že se bude rozvádět a dítě dá k adopci. Stěžovatel se domnívá, že je biologickým otcem. Chce, aby soudy prostřednictvím testu DNA určily existenci příbuzenství mezi ním a dítětem a aby stanovily jejich styk na jeden týden za čtvrt roku. Cílem stěžovatele podle jeho slov není rozbít rodinu. Neplánuje dítěti sdělit, že je jeho biologickým otcem. Plně respektuje, že v roli otce vystupuje manžel matky, pouze chce mít možnost pravidelně se se svým biologickým potomkem stýkat a podílet se finančně na jeho výživě. Stěžovatel bydlí v zahraničí, matku v Česku nikdy nenavštívil a dítě nikdy neviděl.

Městský soud žalobu stěžovatele zamítl. Dospěl k závěru, že vyrůstá-li nyní nezletilý v harmonické rodině se svými rodiči a sourozenci, se stěžovatelem se nikdy neviděl a nemá s ním vybudovaný žádný vztah, není v jeho nejlepším zájmu, aby bylo zpochybňováno otcovství manžela matky, proto ani nedoplnil dokazování prostřednictvím DNA testu. Krajský soud toto rozhodnutí potvrdil jako věcně správné. Stěžovatel se proto obrátil na Ústavní soud.

První senát Ústavního soudu (soudce zpravodaj Jaromír Jírsa) ústavní stížnosti zamítl.

Byť podle Ústavního soudu neprovedení testu DNA za účelem zjištění biologického otcovství a případného určení styku představovalo zásah do práva údajné biologického otce i tříletého dítěte na soukromý život, soudy postupovaly na základě ústavně konformního výkladu § 771 a § 927 občanského zákoníku, jenž jim umožňuje sledovat různé legitimní cíle a zvažovat protichůdné zájmy dotčených osob. Zásah soudů byl přiměřený, protože v nejlepším zájmu tříletého dítěte — které žije ve fungující rodině s matkou, právním otcem a sourozenci — nyní není, aby soudy prostřednictvím DNA testu zjistily, zda je jeho biologickým otcem cizí muž, a případně upravily jejich styk.

Provedení testu DNA by momentálně vystavilo tříletého chlapce nebezpečí ztráty stabilního rodinného zázemí. Je zřejmé, že matka s manželem se v současné situaci spojili a rozhodli se vědomě zůstat v pochybnostech ohledně biologického otcovství. Manžel převzal plně otcovskou roli a k tříletému dítěti se chová stejně jako k ostatním dětem. Zamítnutí návrhu na provedení testu DNA rodině poskytuje čas na promyšlenou a naplánovanou jejich postup v budoucnu.

Naopak okamžité provedení testů DNA s následným kladným výsledkem by rodinu vystavilo situaci, ve které by vznikl vysoký tlak na matku i jejího manžela, kteří by se se „vstupem“ údajného biologického otce do života jejich dítěte museli vyrovnávat. Podle Ústavního soudu existuje

nepominutelné riziko, že by stabilní a funkční rodinné zázemí mohlo být nenávratně narušeno, což by poškodilo především dítě. Ústavní soud vážil také to, že má tříletý chlapec další dva sourozence nízkého věku. Zásah soudů by mohl i jejich vazby narušit.

Funkční a pevné rodinné zázemí je podle Ústavního soudu pro základní vývoj tříletého dítěte určující a míra nebezpečí jeho narušení v důsledku testování DNA zjednodušeně řečeno neodpovídá možným přínosům „nově zjištěného“ biologického otcovství. Údajný biologický otec bydlí v zahraničí a chce se s nyní tříletým dítětem setkávat v rozsahu jednoho týdne za čtvrt roku, úmysl přestěhovat se do České republiky za dítětem v řízení nedeklaroval. I v případě, že by stěžovatelé faktický vztah navázali bez větších překážek, benefit vytvoření nového, dlouhodobě přerušovaného „týdenního“ vztahu Ústavní soud nepovažuje v prvních letech života dítěte za natolik zásadní pro jeho rozvoj, že by vyvážil riziko rozvrácení fungující rodiny.

Tříletému dítěti lze stěží vysvětlit složitou vztahovou situaci v rodině, a proto by určitá míra fikce musela přetrvávat i v následujících letech života po zjištění biologického otcovství. „Zjištění pravdy o původu“ je tedy ve vztahu k tříletému dítěti spíše abstraktní frází, která se ani tak netýká jeho současného nejlepšího zájmu, ale spíše sleduje nejlepší zájem údajného biologického otce, jenž musí žít v nejistotě. Byť Ústavní soud zásah do práva údajného bio-logického otce na soukromý život nezlehčuje, je podle něj přiměřený právě s ohledem na zájem tříletého dítěte vyrůstat pokojně s lidmi, kteří mu od narození poskytují plnou péči.

Závěrem Ústavní soud zdůraznil, že dosavadní verdikt soudů není neměnný. Soudy posuzovaly nejlepší zájem dítěte v době, kdy mělo tři roky. Případ bude možné posuzovat opětovně s ohledem na změnu poměrů v rodině. Ústavní soud také apeloval na dospělé účastníky, aby se situaci pokusili vyřešit mimosoudně.

<https://www.usoud.cz/aktualne/neprovedeni-testu-otcovstvi-bylo-v-nejlepsim-zajmu-trileteho-ditete-d-osavadni-verdikt-soudu-ale-neni-nemenny>